

Попко С.В.,
*курсант факультету
підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*
Науковий керівник :
Лантух І.С.,
*викладач кафедри
теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

БУЛІНГ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ТАКЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Безсумнівно, що діти в школі часто стикаються з негативними, образливими або грубими оцінками, а іноді і діями своїх однолітків - в тій чи іншій формі, напевно, кожна людина має подібний досвід. Феномен цькування, знущання і залякування став безпосередньою темою наукових праць професора психології Дана Ольвеуса, який починаючи з 1970 р. веде в університеті Бергена (Норвегія) великий проект, що з'явився першим систематичним дослідженням насильства в навчальних закладах, тобто того феномену, який в зарубіжних і українських виданнях називається "булінг". У 1982 р., після того як на півночі Норвегії три хлопчика в різних школах покінчили з життям через цькування, була розроблена перша версія програми Ольвеуса щодо запобігання боулінгу (The Olweus Bullying Prevention Program). Подальші ж дослідження Ольвеуса в цій області в наступні десятиліття були зосереджені на вивченні трьох складових, характерних для булінгу, а саме на навмисній повторюваній негативній поведінці одного або декількох осіб, спрямованій проти людини, якій важко захищатися (хто відчуває себе вразливим, більш-менш безпорадним) [1, с. 12].

Ольвеусом були сформульовані три ключові критерії для визначення шкільного булінгу, до яких відносяться: намір агресора заподіяти жертві емоційну шкоду; повторюваний характер поведінки; і нерівність сил агресора і жертви (реальне або уявне).

Психологи зазвичай виділяють кілька форм цькування: вербальне насильство (образи, крики); насильство в письмовій формі (текстові та інші письмові повідомлення); психологічне насильство (погрози, перешкоди, плітки, остракізм); матеріальне насильство (крадіжка або псування речей); сексуальне насильство (недоречні, принизливі або інші неприйнятні типи висловлювань або поведінки). Насильство може бути випробувано як пряма агресія або

загрози або як дії, покликані домінувати, пригнічувати або завдавати фізичної шкоди. Виділяються також різні ступені насильства, кожен з яких може завдати шкоди фізичному, соціальному, матеріальному та психологічному здоров'ю або порушити права жертви [3, с. 43].

Ця тема продовжує досліджуватися в усьому світі, оскільки булінг видозмінюється, набуває з технічним прогресом нові форми, але суть його залишається колишньою-домінування і приниження іншої людини.

Булінг – поняття, яке останнім часом почало хвилювати масову свідомість суспільства і в Україні. У 2019 році в українських школах було зафіксовано близько 109 тис. звернень до психологів з приводу цькування. Зверталися як самі учні, так і батьки з вчителями.

За даними дослідження ЮНІСЕФ, з булінгом зіткнулися 67% опитаних дітей у віці від 11 до 17 років. У 2019 році в школах налічувалося трохи більше 3,9 млн учнів, а значить 2,6 млн з них пережили або були свідками знущань. 40% опитаних нікому про це не говорили і не зверталися за допомогою, трохи менше половини соромляться говорити про це, а 22% підлітків вважають явище нормою. Згідно з даними ВООЗ, за поширеністю булінгу серед 11-15-річних дітей Україна входить до першої десятки європейських країн. [4, с. 101]

Верховна Рада прийняла у 2019 році Закон, згідно з яким, за доведені факти булінгу (цькування, залякування дітей) в школі батьків кривдників штрафуватимуть, а вчителів і директорів навчальних закладів каратимуть за спроби приховати подібні випадки. Насамперед депутати вирішили законодавчо затвердити поняття "булінг". Автори закону пропонують таке визначення "моральне або фізичне насильство, агресія в будь-якій формі або будь-які інші дії, вчинені з метою викликати страх, тривогу, підпорядкувати своїм інтересам, що має ознаки свідомого жорстокого поведіння».

Відповідальність за боротьбу з булінгом в школах лежить безпосередньо на педагогах і освітньому омбудсмені, який буде проводити перевірки сигналів зі шкіл, а також контролювати, щоб вчителі своєчасно реагували на інформацію, що надходить про ймовірне цькування школярів.

Законом пропонується доповнити Кодекс України Про адміністративні правопорушення новою статтею, що встановлює відповідальність за булінг, а також приховування його випадків. Штраф - від 20 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 340 до 3400 грн. Зокрема, передбачено, що булінг тягне за собою штраф від 340 до 850 грн, якщо кривдник молодше 16 років (в такому випадку штраф виплачуватимуть батьки).

Повторне порушення протягом року передбачає штраф від 1700 до 3400 грн. Якщо педагог, керівник або засновник навчального закладу промовчав про випадки булінгу, за таке порушення передбачений штраф від 850 до 1700 грн [4, с. 102].

Отже, високий рівень постановки проблеми і закріплення заборони булінгу в законі має важливе превентивне значення, яке важко переоцінити.

Література:

1. Алексеєнко Т. Ф. Явища мобінгу та булінгу в стосунках особистості / Т. Ф. Алексеєнко // Шлях освіти. 2012. № 2. С. 12-16
2. Довга Т. Педагогічна толерантність як інструмент протидії булінгу в освітньому середовищі початкової школи / Т. Довга, Т. Прибора // Рідна школа. 2019. № 2. С. 39-43
3. Луценко О. Л. "Булінг по - дорослому": психологічні особливості жертв цькування у педагогічному середовищі / О. Л. Луценко // Практична психологія та соціальна робота. 2013. № 11. С. 43-49
4. Опольська Наталя. Булінг: юридичний склад адміністративного проступку [Текст] / Наталя Опольська // Підприємництво, господарство і право. - 2019. - № 10. - С. 101-106

Пронічкіна А.С.,

курсант 2 курсу

*факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Христова Ю.В.,

доцент кафедри

*теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент*

РОЛЬ ПРИНЦИПУ СУВЕРЕННОЇ РІВНОСТІ ДЕРЖАВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

На сьогодні принцип суверенної рівності держав є загальноприйнятим принципом міжнародного права. Даний принцип становить основу нинішніх міждержавних відносин та закріплений в низці міжнародних актах.

Розглядаючи об'єктивні закономірності міжнародних відносин, слід звернути увагу на їх поступову демократизацію, яка призвела до поглиблення змісту принципу суверенної рівності держав. Проте, разом із цим, усвідомлюючи події, які відбуваються у деяких країнах, у тому числі й в нашій державі, можна сказати, що існують країни, які всіляко намагаються втрутитись у процес керування державою, з тих або інших причин, що насамперед порушує даний принцип.

Проблема нестійкості суверенітету держав внаслідок втручання у їх внутрішню діяльність інших політико-територіальних утворень сьогодні набуває актуальності дедалі більше. Сучасна система міжнародних відносин